

Република България
ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

РЕЗОЛЮЦИЯ

**Относно присъединяването на Република България
към Декларацията на Организацията за икономическо
сътрудничество и развитие за международни
инвестиции и мултинационални компании
и към Ръководните принципи на Организацията за
икономическо сътрудничество и развитие за
мултинационалните компании
(нова редакция от 2011 г.)**

София, 2013 г.

В Плана за дейността си за 2013 г. Икономическият и социален съвет (ИСС) е заложил разработване на Резолюция относно присъединяването на Република България към Декларацията на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие за международните инвестиции и мултинационалните компании и към Ръководните принципи на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие за мултинационалните компании.

Пленарната сесия определи за докладчик д-р Екатерина Рибарова, научен секретар на Института за синдикални и социални изследвания на КНСБ, член на Икономическия и социален съвет от Група II, която да подготви проекта на резолюция за обсъждане в Председателския съвет.

На свое заседание от 26.09.2013 г. Пленарната сесия прие настоящата резолюция.

Настоящата резолюция на Икономическия и социален съвет на Р България е изготвена с цел да се изрази единната позиция на организираното гражданско общество относно подготовка на страната за бъдещо присъединяване към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) и за провеждане на адекватна политика спрямо чуждестранните инвестиции и мултинационалните компании (МНК).

Икономическият и социален съвет счита, че политиките в тези области трябва да се реализират с търсене на баланс на интересите на всички заинтересовани/ангажирани страни и групи в този процес – представители на самите мултинационални компании, на местния бизнес, на работодателските и бизнес организации, на синдикатите като представители на наемния труд и на организациите, представляващи интересите на различни групи.

Резолюцията е израз на активната позиция на ИСС за подобряване на политиката спрямо мултинационалните компании и тяхното взаимодействие с гражданското общество в България, с оглед на по-пълната интеграция на българската икономика в европейската и глобалната икономика.

1. Въведение

1.1. ИСС изказва своята положителна оценка за дългогодишните действия на българската държава и гражданското общество за приобщаване към политиките на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), в т.ч. срещите и обмяната на опит, обучителните семинари и конференции - от 1990 година до сега, присъединяването на страната към някои от инициативите на ОИСР след 2000 година, както и участието през последните няколко години в работата на някои от комитетите на организацията.

1.2. Икономическият и социален съвет изразява своята подкрепа за последните действия на българската държава, започнали от месец ноември 2012 година, конкретно молбата за започване на процедура за присъединяване към ОИСР. В същото време ние отчитаме трудностите, настъпили в процеса на тази процедура, и изказваме своето съжаление за решението на ръководните органи на ОИСР за временно отлагане на действията по приемане на България в организацията.

1.3. Същевременно ИСС, воден от своите позиции за подкрепа на икономическата интеграция на България в световната икономика, както и за подобряване на интеграцията ни в Европейския съюз, чиито страни членки в преобладаващата си част са и членки на ОИСР, подкрепя насърчаването на приемането на различни правила и документи на

ОИСР от България, както и разширяване участието на страната ни в различни комитети на организацията.

1.4. От началото на своето създаване до сега Икономическият и социален съвет е изразил своята позиция по редица въпроси, които са предмет на обсъждания и документи както на Европейския съюз, така и на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие. ИСС е приел редица становища, анализи и резолюции, сред които могат да бъдат посочени - Анализ на прилагането на корпоративната социална отговорност, Анализ на социалния одит, Становище за намаляване на административната тежест, Резолюция за подобряване на бизнес средата чрез по-добро регулиране и други. В този контекст настоящата резолюция е продължение на политиката на ИСС в тази област.

1.5. В хода на продължаването и потвърждаването на своята линия на подкрепа на политики и действия, осигуряващи съчетаване на икономически растеж с подобряване пазара на труда и социалните политики, както и опазване на околната среда и адекватно развитие на регионите като условия за устойчиво развитие, Икономическият и социален съвет ще подкрепи всяка политика и/или действие на българската държава насочени към присъединяване към политики и/или ратифициране на правила на ОИСР, които биха осигурили условия за осъществяване на посочените вече цели.

1.6. ИСС изразява своята позиция, че българската държава, подпомогната от социалните партньори и от неправителствени организации, изразяващи различни интереси, следва да предприеме стъпки за присъединяване към Декларацията за международни инвестиции и мултинационални компании (Декларацията) и Ръководните принципи на ОИСР за мултинационалните компании (Ръководните принципи). Декларацията и Ръководните принципи освен че са приети от всички страни – членки на ОИСР¹, са приети и от редица страни, които все още не са приети в ОИСР², като част от тях не са подавали и молби за членство.

1.7. ИСС счита, че ратифицирането на Декларацията и Ръководните принципи ще бъде от полза както за подобряване на българското законодателство, така и за практическото приложение на залегналите в тях принципи. Според ИСС това може да се реализира чрез създаването на Национален контактен център, който да популяризира Ръководните принципи, правилата и процедурите за прилагането им и да предлага нужната информация на всички заинтересовани страни - компании, работодатели, работници, синдикати, организации, изразяващи разни интереси. Същевременно центърът може да

---

¹ Официално страните, членуващи в ОИСР към момента, са 34 на брой, като сред тях са повечето страни - членки на ЕС и на ЕИП, и Швейцария, редица други развити и средно развити страни, в т.ч. и Турция, Мексико, Чили, и други.

² Сред страните, нечленуващи в ОИСР, но присъединили се към Декларацията на ОИСР за международни инвестиции и мултинационални компании и Ръководните принципи на ОИРС за мултинационалните компании, са членките на ЕС Литва, Латвия и Румъния, както и от страните извън ЕС и Европа - Египет, Тунис, Мароко, Аржентина, Бразилия, Перу и Колумбия.

приема и сигнали за нарушения на Ръководните принципи и на правилата и процедурите по прилагането им, да предлага съдействие и посредничество за решаване на конфликти и да осъществява координация с другите национални контактни центрове и с Комитета по инвестиции на ОИСР.

2. Мултинационалните компании в България и спазването на Ръководните принципи на ОИСР

2.1. Икономическият и социален съвет оценява ролята на мултинационалните компании в света³, в Европейския съюз и в частност в България за осъществяването на трансфер на нови технологии и ноу-хау, за организационните иновации, както и за големите инвестиции във възобновяеми енергийни източници и „зелена икономика“.

2.2. ИСС отчита, че многонационалните компании и техните подразделения в България и новите страни членки допринесоха за разпространяване на свободите на движение на капитали, стоки, услуги и в известна степен на работна сила още преди началото на преговорите на страната ни за присъединяване към ЕС, както и впоследствие по време на преговорите. Те продължават да са от полза за развитието на процесите на свобода на движение и свободна конкуренция и в настоящия момент.

2.3. ИСС оценява значението на подразделенията на повече от 100-те многонационални компании в България за нови инвестиции, развитие на услугите, разширяване производството на определени стоки и подобряване на инфраструктурите и финансовата система. В същото време ИСС изразява и своята тревога от намаляването на обема и дела на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) през последните години, което се дължи както на кризата, така и на някои недостатъци на бизнес-средата в страната.

2.4. ИСС взема предвид и факта, че освен в преработващата промишленост МНК са навлезли в добивната промишленост и в инфраструктурните отрасли като електропроизводство и електроснабдяване, водоснабдяване и канализация, съобщения, строителство, и в услугите, като информационни технологии, търговия на дребно, бизнес услуги и други. Освен това се е разширил географският обхват на страните, от които компаниите произхождат – освен произхождащи от страни - членки на ЕС, и водещи търговски партньори на България като Германия, Австрия, Италия, Гърция, Белгия, както и Русия и Турция, има редица компании от САЩ, Канада, Япония, Швеция, Швейцария.

---

³ Има редица определения за „мултинационални компании“ или за „транснационални компании“, които се използват в литературата в тази област и в международните документи. Най-общото определение е „компания/предприятия, които са регистрирани в повече от една страни или които оперират (имат дейност) в повече от една страни“.

2.5. ИСС констатира също, че поделенията на МНК са придобити както чрез приватизация, така и чрез последващо изкупуване, концесии и други, но има и редица новосъздадени предприятия, които генерират нови работни места. Въпреки че вследствие приватизацията в множество поделения на МНК има съкратени работници, като цяло многонационалните компании подпомагат местните пазари на труда чрез създаване на подизпълнители, мрежи от дистрибутори и други.

2.6. Статистиката отчита, че сред чуждестранните инвеститори има и редица средни и малки компании, но все пак основно значение имат инвестициите чрез МНК. През последните години в страната навлизат и малко познати и офшорни фирми. Тяхната дейност понякога създава напрежение в средите на бизнеса и на наемните работници, а и създава известна тревога у гражданите, ползващи техните стоки и услуги. Основните причини за създаденото напрежение са липсата на ясна информация за произхода на капитала и за предмета на дейност на компаниите в други страни, както и за финансовото им състояние.

2.7. Констатацията на ИСС е, че често вследствие приватизацията, но в някои случаи и след създаването на нови компании, те показват отговорно поведение спрямо обществото и заинтересованите страни, потребителите, околната среда и работната сила. Въпреки това в някои случаи след приватизация или концесиониране на публични услуги и инфраструктурни предприятия се осъществява замяна на държавен монопол с частен. В определени случаи това води до повишаване на цените на услугите, без непременно да е съпътствано с подобряване на тяхното качество.

2.8. ИСС констатира също, че повечето поделения на многонационални компании в България, особено големите и известните, уважават човешките права от различен характер. Част от тях са приели свои документи – кодекси на поведение, възприели са принципите на сключени международни споразумения и/или правила на самите компании, които включват и различни видове човешки права, в т.ч. недопускане на дискриминация за работещите, клиентите, акционерите и други заинтересовани лица; спазване правилата за личните данни на клиентите, наемните работници и други заинтересовани лица и други. В някои случаи обаче отделни разпоредби на международни и български нормативни документи, засягащи човешките права от най-общ характер – като защита на личните данни (особено на клиенти и потребители), правото на личен живот и свободно време, се заобикалят или пренебрегват.

2.9. Според ИСС значителна част от МНК и техните поделения в България уважават трудовите и осигурителните права от различен характер и спазват повечето от фундаменталните права в труда според Декларацията на Международната организация на труда (МОТ) от 1998 г. Трябва да се отбележи, че в някои от МНК стандартите на труд са даже значително по-високи, отколкото в предприятията от същия бранш, в т.ч. стандартите на безопасност и здраве при работа, обучение и квалификация, заплащане, възможности

за развитие и кариера, допълнително социално осигуряване и други. В същото време някои от стандартите, засягащи работното време, извънредния труд и отпуските, допълнителните трудови възнаграждения по Кодекса на труда (конкретно възнагражденията за трудов стаж и професионален опит), предоставянето на някои от социалните придобивки и други невини се изпълняват изцяло от част от чуждестранните предприятия, в т.ч. и от поделения на МНК. Правилата за недопускане на дискриминация в някои случаи се тълкуват твърде свободно, по-често по отношение на признак като възраст, по-рядко според признаците увреждания и етническа принадлежност, а в отделни случаи и по признака пол.

2.10. По данни на социалните партньори повечето от поделенията на многонационалните компании в България - особено онези, които са станали такива в резултат на приватизация, са склонни да спазват правата на наемните работници по сдружаване, колективни преговори и договаряне, информирани и консултирани, и поне официално – правото на протести и стачки. Въпреки това има известни изключения и нюанси - дори най-партньорски настроените работодатели от МНК трудно приемат прилагането на договорености от браншови/отраслови КТД в съответните поделения, а в някои от новосъздадените предприятия, собственост на МНК, елегантно се заобикалят правата на сдружаване на работниците и служителите, на колективни преговори, на информирани и консултирани.

2.11. Икономическият и социален съвет констатира, че управляващите екипи на поделения на МНК в България, както и представители на техните централи, особено на онези, които произхождат от страни - членки на ЕС, Европейското икономическо пространство (ЕИП) и Северна Америка, са в преобладаващата си част крайно негативно настроени спрямо корупционните практики. В поделенията на МНК често се прилагат документи на централите им или създадени специално за конкретните страни, които съдържат предложения за мерки срещу корупцията.

2.12. Според ИСС повечето поделения на МНК в страната, особено на по-големи и известни компании, са предприели редица мерки за опазване на околната среда, в т.ч. рекултивиране на почвата, изграждане на нови помещения, отговарящи на стандартите за безопасност и здраве при работа, създаване на системи за управление на отпадъците. Налице е и стремеж към подобряване на околната природна и градската/селищната и междуселищната среда в населените места, където са разположени поделенията. В някои случаи управляващите органи на отделни компании и техните поделения в България не предоставят достатъчно и своевременно информация на местното население за действията си по разширяване и изграждане на нови мощности, за технологиите си и др. Недостигът на информация и на диалог понякога провокира протести на потенциално заинтересовани страни в случаи на опасения от потенциални рискове за околната среда и вредни въздействия.

2.13. Оценката на ИСС е, че преобладаващата част от управляващите органи на подразделения на МНК проявяват стремеж към откритост в поведението си и готовност за предоставяне на информация. Повечето компании, макар да предоставят много данни, не винаги предоставят изцяло своята информация, дори когато тя трудно би могла да се класифицира като фирмена тайна.

2.14. Според данни на ИСС, в т.ч. и използвани за разработването на други становища и анализи на Съвета, подразделенията на МНК в България са сред най-често прилагашите практики на корпоративна социална отговорност (КСО). Някои от тях имат и разработени политики и стратегии - част от политиките на техните централи (компани-майки) или собствени конкретни правила за действие, установени според местните условия. В обхвата на политиките и практиките на КСО освен конкретно насочените към предприятието и работниците често са включени и: действия по подобряване на образованието и квалификацията на лица извън компаниите; действия по подобряване, култивиране и естетическо оформяне на средата на територията на предприятията и в околностите им; благотворителни акции, насочени към различни групи; форми на подпомагане на културата и спорта в населеното място или дори в национален мащаб.

3. Значение на присъединяването на България към Декларацията за международните инвестиции и мултинационалните компании и Ръководните принципи на ОИСР за мултинационалните компании

3.1. Според ИСС вероятното отдалечаване на датата на потенциалното приемане на страната в ОИСР, в съчетание с повишаване изискванията към подготовката за членство, налагат постепенно приемане на редица документи на организацията, за които не се изисква предварително членство, в това число и Декларацията на ОИСР за международните инвестиции и мултинационалните компании и Ръководните принципи на ОИСР за мултинационалните компании. Това е възможно да бъде осъществено, защото редица страни, които все още не са членки на ОИСР, в т.ч. и страни, които нямат перспектива скоро да бъдат приети в организацията, са се присъединили към Декларацията и Ръководните принципи или към други документи.

3.2. ИСС заявява, че подписването на Декларацията на ОИСР за инвестициите и мултинационалните компании и приемането на Ръководните принципи на ОИСР за МНК е крачка към създаване на атмосфера на прозрачност, откритост и възможности за насърчаване на чуждестранните инвестиции и за упражняване на граждански контрол върху дейността на МНК в България. Това би било и стъпка към подобряване подготовката на страната за членство в ОИСР и към подобряване на координацията със страните – членки на ЕС, ЕИП, както и с други развити страни в областта на международните инвестиции и политиките, засягащи мултинационалните компании или произтичащи от тяхната дейност.

3.3. Икономическият и социален съвет приема, че като цяло българското законодателство и заявените политики на национално равнище са в съответствие с Декларацията за международните инвестиции и мултинационалните компании на ОИСР. Голяма част от промените в политиките и законодателството са осъществени при подготовката за присъединяването ни към ЕС и през следващите шест години на пълноправно членство. Според изискванията на Ръководните принципи на ОИСР те не следва да подменят съществуващото национално законодателство, особено ако то е на сходно или по-добро ниво от заложените от ОИСР изисквания, а само го допълват и надграждат. Ето защо тяхното приемане следва да се използва като допълнителен международен механизъм, подпомагащ спазването на националното законодателство и европейските и другите международни норми, както и за обогатяване и усъвършенстване на законодателството.

3.4. Констатацията на Икономическия и социален съвет е, че мултинационалните компании и групите от мултинационални предприятия, в т.ч. и част от тези, които имат поделения в България, имат различни системи на управление, като някои от тях съблюдают по-строга йерархия и по-голяма централизация на приемане на управленски решения. Това предполага, че независимо от факта, че дадени поделения спазват националното законодателство, в голяма част от дейността си те се ръководят от организационната култура и приеманите решения на своите централни органи на управление. Затова според ИСС промяната към подобряване на дейността им зависи и от прилагането на международни принципи, на съответните международни правила и средства за наблюдение и контрол, чрез които може да се упражнява по-голямо въздействие върху централите на тези компании или групи от компании/предприятия.

3.5. Икономическият и социален съвет приема и виждането на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, че Ръководните принципи не следва да поставят многонационалните компании/групи от предприятия и техните поделения в привилегировано положение, нито да влошават тяхната среда за работа. Присъединяването към Ръководните принципи следва да се приема както от правителството, така и от гражданското общество в България като форма на усъвършенстване на законодателството и неговото прилагане.

3.6. Според Икономическия и социален съвет приема Общите насоки на Ръководните принципи на ОИСР за МНК като цяло са възприети в българското законодателство. В същото време за тяхното съблюдаване може да се търсят допълнителни форми за контрол и мониторинг, както и механизми за подобряване на досегашното приложение.

3.7. ИСС обръща внимание на факта, че в Ръководните принципи на ОИСР са залегнали изисквания към многонационалните компании и техните поделения за осигуряване на такъв тип корпоративно поведение и саморегулиране, което да се

съобразява в достатъчна степен с потенциалното и реално неблагоприятното въздействие на дейността на предприятията, влизащи в състава на компанията както най-общо, така и на техните операции, услуги, стоки и други върху местната среда. Ръководните принципи изискват МНК и предприятията, влизащи в състава им, да разработват стратегии и да осъществяват действия, които да повлияят превантивно за предотвратяване/намаляване на евентуалното неблагоприятно въздействие върху работната сила, потребителите, околната среда и други.

3.8. Икономическият и социален съвет приема като особено важно изискването на Ръководните принципи на ОИСР към МНК и техните подразделения да разпространяват правилата и изискванията на ОИСР спрямо своите партньори, доставчици, клиенти, подизпълнители, организации и предприятия, ползващи франчайзинг, лицензи и други. Многонационалните компании и техните подразделения следва да изискват от своите партньори или да поставят условия за бизнес партньорство и споразумение с предприятия, които също спазват Ръководните принципи на ОИСР, когато това е практически възможно. Очевидно в случаи, когато това засяга малки или микропредприятия, подобни изисквания биха били твърде високи. Въпреки това многонационалните компании могат да поставят към своите партньори поне някои основни изисквания - особено що се отнася до човешките и фундаменталните трудови права и борбата с корупцията, както и до най-общото спазване на националното законодателство. Същевременно МНК трябва да насърчават своите партньори, ако те са малки или микропредприятия, да усъвършенстват правилата на своето поведение, като се доближават до изискванията на Декларацията и Ръководните принципи на ОИСР, доколкото това е възможно за тях. Това е предпоставка за разпространение на отговорно корпоративно поведение сред по-широк кръг предприятия, в т.ч. и множество местни фирми, и за разширяване обхвата на приложение на Ръководните принципи на ОИСР спрямо различни социални групи и различни аспекти на бизнес средата в България.

3.9. ИСС счита , че в България подразделенията на МНК следва да обърнат по-съществено внимание на оповестяването на информация. Оповестяването на информация следва да включва подготовката и публикуването както на финансови доклади според най-модерните счетоводни стандарти, така и на нефинансови доклади и подобряване публичността на тази информация. Подделенията на МНК трябва да засилят и усъвършенстват формите на диалог с местните общности, социалните партньори и гражданското общество, особено в случаите на възможни неблагоприятни въздействия върху средата от тяхна страна, както и при намерения за разширяване на дейността им.

3.10. ИСС констатира, че човешките права са основен обект на обновените Ръководни принципи и правила на ОИСР за МНК от 2011 г. В България практиките по спазване и уважаване на човешките права могат да бъдат разширени както с увеличаване броя на подразделенията и компаниите, които имат такива политики и практики, така и с разнообразяване на акцентите - общи принципи за спазване на човешките права,

практики за зачитане на личните права като недопускане на дискриминация, равенство на половете, разнообразие на състава, механизми на социално включване, уважение към човешкото достойнство и недопускане на тормоз от какъвто и да е характер на работното място.

3.11. Според ИСС присъединяването на България към Декларацията на ОИСР за международните инвестиции и мултинационалните компании и Ръководните принципи на ОИСР за мултинационалните компании би довело до подобряване и разширяване на редица политики и практики в областта на труда и индустриалните отношения, в т.ч.: насърчаване на заетостта, подобряване и разширяване използването на механизмите на защита на фундаменталните права. Включването на България като страна по Декларацията и Ръководните принципи може да доведе и до подобряване механизмите за защита на трудовите и осигурителните права, в т.ч. заплащане, почивки и отпуски, равенство на възможностите, безопасност и здраве при работа, правата на специфичните групи, информиране и консултиране, включително и участие в дейността на Европейските работнически съвети.

3.12. ИСС приема, че защитата на околна среда, особено в контекста на промените в климата и устойчивото развитие, е в основата на подобряването на качеството на живот на населението и опазването и увеличаването на националните ресурси. Ето защо съветът оценява като значим раздела за околна среда, залегнал в обновените Ръководни принципи на ОИСР от 2011 година. Според изискванията на Ръководните принципи важно значение имат навременното извършване на оценка на въздействието върху околната среда и информирането на обществеността, осъвременяването на мерките за превенция, диалогът с местните общности и заинтересованите лица, действията по поощряване на разработването на безотпадни и чисти технологии, обучението на работниците по екологични въпроси.

3.13. ИСС счита, че присъединяване на България към Декларацията и Ръководните принципи на ОИСР е в интерес на цялото общество, но и на самите компании, особено в контекста на избягване и предотвратяване на корупционни практики. ИСС си дава сметка, че в някои случаи компаниите в България са поставени в неподходяща среда, която спъва бизнеса им. Активното ангажиране на страната с борбата срещу корупцията, поне за нейното намаляване или за минимизиране на най-негативните ѝ въздействия, би помогнало да се насърчат бизнесът и инвестициите, би било добър пример за българските компании. Тук могат да се посочат и редица правила, залегнали в документите на ОИСР, които подпомагат такава политика - насърчаване на диалога с обществеността, информиране на работниците и служителите за антикорупционните действия, обучения и дисциплинарни процедури, въвеждане на системи за контрол и др.

3.14. Според ИСС присъединяването на страната към Ръководните принципи на ОИСР е особено необходимо с оглед защита на интересите на потребителите. В България

проблемът е усложнен и от факта, че някои от предприятията, които реално са частни монополи, са собственост на МНК или други чуждестранни предприятия. Монополното положение на някои от тях е трудно преодолимо и това създава проблеми при формирането на цените, качеството на услугите и други, което често води до неблагоприятни последици за потребителите. В този контекст могат да се посочат такива изисквания, залегнали в документа, като разширяване на диалога с обществото, предоставяне на повече и своевременна информация, създаване на система на приемане на жалби от граждани и решаване на спорове, възможности за контрол и оспорване качеството на услугите и продукцията, избягване на фалшивата реклама, защита на личните данни и ненамеса в личния живот на потребителите.

3.15. ИСС отчита значението на развитието на науката и технологиите за икономическия растеж и подобряване на жизнения стандарт на населението, както и възможностите да бъде използвано въздействието на МНК за тези цели. В този контекст Ръководните принципи насърчават компаниите да използват научните постижения на страните, в които имат свои подразделения и дейност. Това е и възможност българските научни и иновационни организации да бъдат интегрирани в тези процеси. Друга препоръка е научните и технологичните постижения да бъдат използвани за посрещане на нуждите и развитието на местните пазари и за наемане на местен персонал, което е още една възможност за насърчаване на икономическото развитие. Ръководните принципи на ОИСР обръщат внимание и на правата по интелектуална собственост, чието спазване не е достатъчно ефективно в България.

3.16. Според ИСС защитата на конкуренцията е област, която е важна за обществото и още повече за компаниите, били те подразделения на МНК или български компании. Приемането на правилата за лоялна конкуренция, още повече изискването самите МНК и техните подразделения да ги съблюдават и изискват от партньорите и подизпълнителите си, може да помогне за установяване на по-добър бизнес климат и да насърчи повече от участниците на пазара да ги спазват. Освен това въвеждането на тези правила може да помогне на държавните органи да се съобразяват с правилата по защита на конкуренцията и упражняването на контрола по спазването им.

3.17. ИСС счита, че присъединяването на България към Декларацията на ОИСР за международните инвестиции и мултинационалните компании и на Ръководните принципи за мултинационалните компании би помогнало и на практическото приложение на данъчната политика и законодателството на страната, в т.ч. и чрез насърчаване на предприятията за по-голяма откритост по отношение на формирането на данъчните основи и спазването на данъчното законодателство.

4. Приложението на Декларацията на ОИСР за международните инвестиции и мултинационалните компании и на Ръководните принципи на ОИСР за мултинационалните компании

4.1. Според ИСС присъединяването на страната към Декларацията на ОИСР и Ръководните принципи за мултинационалните компании трябва да се съпътства с национална информационна кампания, чрез която да се предостави достатъчно и ясна информация за всички аспекти на Декларацията и Ръководните принципи в различни области. По този начин всички заинтересовани страни ще могат да се запознаят с изискванията на документите, както и с механизмите на взаимодействие с МНК и с други организации и институции при евентуално негативно въздействие или при наличие на съмнения, въпроси и други относно дейността на МНК.

4.2. ИСС отчита значението на процедурите по прилагане на Ръководните принципи, до колкото те изискват самите МНК, групи от предприятия и техните подразделения да създават превантивно система за саморегулиране и самоконтрол и за премахване/ намаление на реални или потенциални негативни въздействия върху определени групи или околната среда. Това би засилило вътрешния контрол от страна на подразделенията, разположени на територията на страната ни, и би помогнало за подобряване на тяхното корпоративно поведение.

4.3. ИСС счита, че основната практическа полза от присъединяването на България към Ръководните принципи на ОИСР за МНК е създаването на Национален контактен център. Функциите на тези центрове, разположени в страните – членки на ОИСР, и страните, които само са се присъединили към Ръководните принципи, са свързани с информиране на обществото и популяризиране на документите, възможност за получаване на сигнали, оплаквания, посреднически действия, като се използва капацитетът на държавата, социалните партньори и другите неправителствени организации, координация на действията с централите от други страни и с Комитета по инвестиции към ОИСР. По правило страни, които не са членки на ОИСР или не са се присъединили към Декларацията и Ръководните принципи, нямат национални контактни центрове, дори и ако си сътрудничат с ОИСР в тази област. При условие че определена организация, представляваща интереси, има желание да подаде сигнал или поне да получи информация, тя трябва да се обърне към международната/европейската организация, в която членува или която я представлява, или да използва двустранни контакти със сродна организация от страна - членка на ОИСР/присъединила се към Ръководните принципи. Това очевидно би затруднило процедурите по прилагането на изискванията за добро корпоративно поведение и защитата на засегнатите страни и групи.

4.4. Според ИСС ратифицирането на Ръководните принципи дава възможност на социалните партньори и на други организации на гражданското общество да засилят своя диалог с мултинационалните компании и да подобрят политиките си в тази област.

Организациите, които имат международно и европейско членство/представителство, могат да активизират своите двустранни контакти, както и контактите си със съответните международни и европейски структури. Организациите на социалните партньори могат да засилят и връзките си със съответните консултативни комитети към ОИСР, независимо че засега България не е член на тази организация. Това е и възможност социалните партньори и други неправителствени организации да се подготвят за своето бъдещо интегриране в неправителствените структури към ОИСР.

5. Заключение

5.1. ИСС счита, че като цяло българската държава трябва да прецизира и подобри координацията на взаимодействието си с ОИСР, като се установи обща координация на административните структури, които имат функции в тази област. Присъединяването към документи на ОИСР, в т.ч. и Декларацията за международни инвестиции и мултинационални компании и Ръководните принципи на ОИСР за мултинационалните компании, изисква ясни отговорности на институциите.

5.2. Икономическият и социален съвет предлага на българското правителството да осъществи подготвителна информационна и разяснителна кампания и диалог, които да предшестват присъединяването на страната към Декларацията на ОИСР за международните инвестиции и мултинационалните компании и Ръководните принципи за мултинационалните компании. За целта е необходимо да се осъществи официален превод на документите на български език (в момента има превод само на предпоследната редакция от 2000 г., не и на последната от 2011 г.), в т.ч. на коментарите към тях и на документите, съдържащи процедурите за прилагане, както и разпространяване на тези документи на електронен и евентуално на хартиен носител. След акта на присъединяване, който по мнението на експерти от ОИСР и от българската администрация не изисква особено дълги, трудни и специални дипломатически усилия, е необходимо да се продължат информационната и разяснителната кампания, като се разшири кръгът на заинтересованите лица и групи, които следва да получат информация. От своя страна ИСС счита, че членуващите в него организации могат да осъществят свои вътрешни кампании, да осигурят свои наръчници и информационни материали за структурите си и други.

5.3. В хода на подготовката за присъединяване на България към Декларацията на ОИСР за международните инвестиции и мултинационалните компании и Ръководните принципи на ОИСР за мултинационалните компании правителството би могло да поиска консултации и помощ от ОИСР. Организациите, членуващи в Икономическия и социален съвет, приемат, че те от своя страна могат да потърсят помощ и консултации от международните и европейските структури, които ги представляват, както и от съответните консултативни комитети на ОИСР.

5.4. Според ИСС след евентуалното присъединяване на страната към Декларацията и Ръководните принципи, създаването на Националния контактен център следва да се осъществи след консултации със социалните партньори и други организации на гражданското общество, които представляват заинтересовани групи. Националният контактен център следва или да интегрира пряко представители на социалните партньори и други неправителствени организации, или да има обществен съвет, който да наблюдава работата му. ИСС счита, че може да бъде използван и опитът на Националния институт за помирение и арбитраж.

Икономическият и социален съвет изразява своята готовност да подпомогне със своите разработки и с цялата си дейност както присъединяването на България към Декларацията и Ръководните принципи, така и процеса на ратифицирането на други документи от България и общата подготовка за членство в ОИСР.

(п)

Проф. д-р Лалко Дулевски

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ